

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 130/05-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí senátu 6. septembra 2005 zloženom z predsedu Jána Mazáka a zo sudcov Alexandra Bröstla a Ľudmily Gajdošíkovej o sťažnosti JUDr. K. S. a J. S., obaja bytom V., zastúpených advokátom JUDr. A. Ž., so sídlom P., ktorou namietali porušenie ich základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 112/00 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. K. S. a J. S. na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 112/00 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava II p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 112/00 konal bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. K. S. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré je mu Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. J. S. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

5. JUDr. K. S. a J. S. p r i z n á v a úhradu trov konania 4 300 Sk (slovom štyritisícristo slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava II p o v i n n ý zaplatiť na účet advokáta JUDr. A. Ž. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. mája 2005 doručená s'ťažnosť JUDr. K. S. a J. S., obaja bytom V. (ďalej aj „s'ťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. A. Ž., so sídlom P., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných pried'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 112/00.

Zo s'ťažnosti vyplýva, že okresnému súdu bol 3. februára 2000 doručený návrh na určenie neplatnosti zmlúv o vstavbe bytov. Po doplnení návrhu (7. februára 2000) bolo vo veci nariadené pojednávanie na 5. december 2000, ktoré bolo pre práceneschopnosť sudkyne odročené na neurčito. Listom z 2. januára 2001 súd vyzval s'ťažovateľov na doplnenie návrhu v časti označenia navrhovateľov. S'ťažovatelia doplnili návrh podaním z 15. januára 2001. Okresný súd uznesením z 30. marca 2001 pripustil do konania na strane navrhovateľa s'ťažovateľku J. S.. Ďalšie pojednávanie vo veci nariadené na 18. december

2001 bolo zrušené z dôvodu práceneschopnosti sudkyne. Listom z 23. septembra 2004 okresný súd vyzval sťažovateľov na predloženie zmlúv o vstavbe bytov č. 310, 311 a 312 a ich dodatkov č. 1 a 2. Sťažovatelia doručili okresnému súdu 8. októbra 2004 zmluvu č. 312 a uviedli, že ďalšie zmluvy nemajú k dispozícii, s oznámením, že tieto sa nachádzajú v spise. Uznesením okresného súdu z 18. novembra 2004 boli sťažovatelia vyzvaní na doplnenie a opravu návrhu. Sťažovatelia doplnili návrh v zmysle výzvy súdu podaním z 28. januára 2001 s upozornením, že zmluvy č. 311 a 312 nemôžu predložiť, pretože im ich odporcovia ani po urgencii nezaslali. Okresný súd výzvami zo 17. marca 2005 vyzval sťažovateľov na predloženie zmluvy o prevode vlastníctva bytu a aktuálny list vlastníctva, ako aj doplatenie súdneho poplatku. Sťažovatelia podaním zo 6. apríla 2005 predložili okresnému súdu požadované doklady a poukázali na to, že súdny poplatok už uhradili v zmysle sadzobníka súdnych poplatkov účinného v čase podania návrhu. Okresný súd v reakcii na podanie sťažovateľov podaním z 12. apríla 2005 sťažovateľom oznámil, že súdny poplatok za návrh bol vyrubený v celkovej výške 3 000 Sk vzhľadom na skutočnosť, že návrh sa týka určenia neplatnosti troch zmlúv. Sťažovatelia v odpovedi z 26. apríla 2005 poukázali na to, že výzva okresného súdu na doplatenie súdneho poplatku je irelevantná vzhľadom na to, že koncom roka 2003 došlo k zániku práva na vymáhanie poplatku.

Sťažovatelia podali predsedníčke okresného súdu 3. marca 2005 sťažnosť na prieťahy v konaní. Na sťažnosť odpovedala predsedníčka okresného súdu listom z 30. marca 2005, v ktorom uviedla, že „*vo veci nezistila prieťahy v konaní*“. Sťažovatelia s týmto záverom predsedníčky okresného súdu vyjadrili v sťažnosti svoj nesúhlas a namietajú, že postupom okresného súdu v konaní sp. zn. 16 C 112/00 došlo k zbytočným prieťahom v konaní, a teda k porušeniu ich základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd o ich sťažnosti rozhodol nasledovne:

„1. Základné právo JUDr. K. S. a J. S., garantované čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 prvou vetou Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 112/00 porušené bolo.

2. *Okresnému súdu Bratislava II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 112/00 bola vec čo najrýchlejšie meritórne prejednaná a rozhodnutá.*

3. *JUDr. K. S. primerané finančné zadostučinenie vo výške 1.000.000,- Sk, ktoré mu je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.*

4. *J. S. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 1.000.000, - Sk, ktoré jej je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.*

5. *Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia pred Ústavným súdom Slovenskej republiky do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia na účet advokáta (v zmysle dodatočne predloženého splnomocnenia o zastupovaní advokátom).“.*

Ústavný súd sťažnosť sťažovateľov predbežne prerokoval a uznesením č. k. II. ÚS 130/05-14 z 23. mája 2005 ju prijal na ďalšie konanie.

Po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval právneho zástupcu sťažovateľov a predsedníčku okresného súdu, aby oznámili ústavnému súdu, či trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Predsedníčku okresného súdu zároveň ústavný súd vyzval, aby sa vyjadrila k sťažnosti.

Predsedníčka okresného súdu ústavnému súdu oznámila, že netrvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie. Právny zástupca sťažovateľov ústavnému súdu oznámil, že sťažovatelia trvajú na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predsedníčka okresného súdu doručila svoje vyjadrenie k sťažnosti ústavnému súdu 6. júla 2005. Vo vyjadrení sa okrem iného uvádza:

„ ... sťažnosť na prietahy v konaní považujem za čiastočne dôvodnú, a to pokiaľ ide o prietahy v konaní vzniknuté v období od podania návrhu na tunajšom súde do augusta 2003.

Od uvedeného termínu, ako to vyplýva zo spisu, zákonná sudkyňa vo veci priebežne koná, pričom mi neprináleží hodnotiť, či úkony súdu spôsobujú zbytočné prietahy v konaní,

ako to tvrdia sťažovatelia v podanej sťažnosti. Mám za to, že od vyššie uvedeného termínu v roku 2003 prietahy v konaní nevznikajú. Mám tiež za to, že na vzniku prietahov v konaní sa podieľajú aj sťažovatelia, a to jednak podaním neúplného návrhu a taktiež nedoložením dôkazov (listinných), na ktoré sa podaným návrhom odvolávali...“.

Zo súdneho spisu sp. zn. 16 C 112/00 ústavný súd zistil nasledovné:

1. Návrh na určenie neplatnosti zmlúv o vstavbe bytov bol doručený okresnému súdu 3. februára 2000.
2. Podľa úradného záznamu (č. 1. 41 spisu) zákonná sudkyňa prevzala vec až 10. augusta 2000.
3. Dňa 18. septembra 2000 nariadila zákonná sudkyňa pojednávanie vo veci na 5. december 2000 (pojednávanie bolo odročené na neurčito z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne).
4. Prípisom z 2. januára 2001 okresný súd vyzval sťažovateľa K. S., aby v časti označenia navrhovateľov doplnil návrh (návrh bol doplnený podaním doručeným okresnému súdu 15. januára 2001, podľa ktorého je navrhovateľom v II. rade sťažovateľka J. S.).
5. Okresný súd uznesením z 30. marca 2001 pripustil do konania na strane navrhovateľa sťažovateľku J. S..
6. Zákonná sudkyňa 4. októbra 2001 nariadila pojednávanie na 18. december 2001.
7. Prípismi z 10. decembra 2001 bolo účastníkom konania oznámené, že sa ruší termín pojednávania nariadený na 18. december 2001 z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne.
8. Dňa 31. júla 2003 dala zákonná sudkyňa (zo spisu sa dá usúdiť, že ide o novú zákonnú sudkyňu) pokyn na pripojenie spisu sp. zn. 18 C 52/98 (opätovne 15. januára 2004).
9. Prípisom z 19. februára 2004 okresný súd vyzval odporcu mestskú časť Bratislava - Ružinov (ďalej len „odporca“) na predloženie dokladov preukazujúcich jeho aktívnu legitimáciu vo veci.
10. Odporca doručil odpoveď na výzvu okresného súdu 28 apríla 2004 (po predchádzajúcej urgencii súdu z 30. marca 2004).

11. Prípísom zo 4. augusta 2004 okresný súd vyzval odporcu, aby predložil okresnému súdu uznesenia miestneho zastupiteľstva dotýkajúce sa predmetnej veci (odpoveď bola okresnému súdu doručená 8. septembra 2004).
12. Prípísom z 23. septembra 2003 okresný súd vyzval sťažovateľov, aby predložili súdu zmluvy o vstavbe č. 310, 311 a 312 z 28. augusta 1997 a ich dodatky.
13. Sťažovatelia doručili odpoveď na výzvu okresnému súdu 8. októbra 2004 a poukázali na to, že požadované dokumenty nemajú k dispozícii a podľa ich informácií sa nachádzajú v spise sp. zn. 18 C 52/98.
14. Dňa 17. marca 2005 okresný súd vyzval sťažovateľov, aby doplatili súdny poplatok a predložili okresnému súdu zmluvu o prevode vlastníctva k bytu a aktuálny list vlastníctva.
15. Sťažovatelia doručili okresnému súdu odpoveď na jeho výzvu 6. apríla 2004, s ktorou predložili súdu požadované dokumenty a vo vzťahu k výzve na doplatenie súdneho poplatku poukázali na nesprávnosť postupu okresného súdu.
16. Okresný súd 12. apríla 2004 opätovne vyzval sťažovateľov na doplatenie súdneho poplatku s poukazom na skutočnosť, že návrh sa dotýka zrušenia neplatnosti troch zmlúv.
17. Sťažovatelia v odpovedi okresnému súdu na jeho výzvu z 26. apríla 2005 opätovne argumentovali, že výzva okresného súdu týkajúca sa vyrubenia doplatku súdneho poplatku je v rozpore s právnymi predpismi.
18. Pokynom z 21. júna 2005 zákonná sudkyňa nariadila pojednávanie na 17. október 2005.

Ústavný súd nariadil ústne pojednávanie vo veci na 6. september 2005. Na ústnom pojednávaní nezistil ústavný súd žiadne nové skutočnosti, ktoré by ústavnému súdu neboli už známe zo spisu a z vyjadrenia účastníkov konania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd,

alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa svojou sťažnosťou domáhajú vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru okresným súdom v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 112/00.

Pri sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ústavný súd vychádza zo svojej stabilnej judikatúry, v súlade s ktorou „*odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov*“ (III. ÚS 61/98). Podľa názoru ústavného súdu možno preto za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu účastníka konania považovať také, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu konajúceho súdu vo veci alebo ku skončeniu konania iným zákonom predvídaným spôsobom, ako je rozhodnutie súdu.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 70/98, II. ÚS 74/97, II. ÚS 813/00) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú 1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, 2) správanie účastníka konania a 3) postup samotného súdu. Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prejednávanej veci.

Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

1. Pokiaľ ide o prvé kritérium, ústavný súd po preskúmaní spisu sp. zn. 16 C 112/00 skonštatoval, že predmetom namietaného konania je určenie neplatnosti zmlúv o vstavbe bytov, ktoré patrí do štandardnej agendy prvostupňových súdov, pričom doterajší priebeh konania nesignalizuje, že ide o spor, ktorý by z hľadiska požiadaviek na zisťovanie faktického stavu mohol podstatným spôsobom ovplyvniť celkovú dĺžku konania. Na tomto

základe ústavný súd dospel k záveru, že doterajšiu dĺžku namietaného konania nemožno ospravedlniť právnou alebo faktickou zložitou veci.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľov ako účastníkov namietaného konania vedeného pod sp. zn. 16 C 112/00. Opierajúc sa o obsah predmetného súdneho spisu ústavný súd dospel k záveru, že sťažovatelia boli v doterajšom priebehu konania aktívni a poskytovali okresnému súdu potrebnú súčinnosť, keď v určených lehotách reagovali na výzvy súdu. Vo vzťahu k námietke predsedníčky okresného súdu, podľa ktorej sa sťažovatelia podieľali na vzniku prietáhov, „... *a to jednak podaním neúplného návrhu a taktiež nedoložením dôkazov (listinných), na ktoré sa podaným návrhom odvolávali*“, ústavný súd konštatoval, že ani pri jej čiastočnom zohľadnení v časti týkajúcej sa potreby doplnenia návrhu, nemožno sťažovateľom pripísať podstatnejší vplyv na celkovú dĺžku namietaného konania.

3. V rámci posledného kritéria ústavný súd hodnotil doterajší postup okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 112/00. Na základe svojich zistení zo súdneho spisu, ako aj dokumentácie predloženej sťažovateľmi dospel ústavný súd k záveru, že k zbytočným prietahom v namietanom konaní spôsobených postupom okresného súdu, a teda k porušovaniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru došlo najmä v období od doručenia návrhu na začatie konania okresnému súdu (3. februára 2000) do 31. júla 2003, a to jednak nedostatočnou plynulosťou procesných úkonov okresného súdu (obdobie od 3. februára 2000 do 10. decembra 2001), ako aj nečinnosťou okresného súdu v období od 10. decembra 2001 do 31. júla 2003, ktorú nemožno ospravedlniť žiadnym právne relevantným dôvodom. V období po 31. júli 2003 síce okresný súd vo veci konal a pripravoval podklady pre meritórne rozhodnutie vo veci, ale podľa názoru ústavného súdu, by aj vzhľadom na doterajšiu dĺžku namietaného konania mal vo veci postupovať aktívnejšie.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie,

opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože namietané konanie nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti ešte právoplatne skončené, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 16 C 112/00 v ďalšom období konal bez zbytočných prietáhov.

Pretože ústavný súd rozhodol o tom, že bolo porušené základné právo sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, zaoberal sa aj ich žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Aj keď ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní sp. zn. 16 C 112/00 konal bez zbytočných prietáhov, nepovažoval vzhľadom na okolnosti prípadu uplatnenie tejto svojej právomoci za dostatočné na to, aby sa dosiahla vo veci účinná náprava, a preto rozhodol aj o žiadosti sťažovateľov priznať im finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia žiadali, aby im obom bolo priznané finančné zadosťučinenie po 1 000 000 Sk pre každého vzhľadom „... *na neúnosnú právnu neistotu s ďalekosiahlymi následkami, v ktorej sa nachádzame už viac než 5 rokov*“. V konkrétnostiach sťažovatelia poukazujú na to, že v dôsledku dlhotrvajúceho súdneho sporu a z toho vyplývajúcej existenčnej neistoty došlo k citelnému zhoršeniu kvality života celej rodiny, zhoršeniu zdravotného stavu najmä sťažovateľky spôsobeného aj potrebou presťahovať sa a i s týmto súvisiacej strate doterajšieho zamestnania.

Pri určení sumy finančného zadosťučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Zohľadňujúc predovšetkým obdobie, v ktorom došlo k zbytočným prietahom, pôsobenie sťažovateľov ako účastníkov namietaného konania, ako aj ďalšie okolnosti

prípade, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia po 25 000 Sk (slovom dvadsaťpäťtisíc slovenských korún) každému zo sťažovateľov primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľom, ktoré im vznikli v súvislosti s ich právnym zastupovaním advokátom JUDr. A. Ž. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich vyčíslil sumou 4 300 Sk (slovom štyritisícristo slovenských korún) spolu za jeden úkon právnej pomoci pre každého zo sťažovateľov podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (vypočítanej zo základu nominálnej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky v prvom polroku 2004 v sume 15 008 Sk, t. j. dvakrát suma 2 501 Sk znížená o 20 %, a dvakrát 150 Sk režijný paušál, pretože išlo o úkony urobené v roku 2005). Ďalšiu úhradu trov ústavný súd nepriznal, pretože ju nepovažoval za účelne vynaložené trovy (porada a ústne pojednávanie konané 6. septembra 2005).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 6. septembra 2005